

Rwandese school blij met hulp uit Wageningen

In de Rwandese hoofdstad Kigali staat een middelbare school met een klinkende reputatie en een bijzondere geschiedenis: De King David Academy. Annet Mutamuriza bouwde deze school op uit het niets. Met hulp 'van Boven' en... uit Wageningen! Afke Hielkema logeerde in december 2016 op KDA en maakte de volgende impressie.

Annet Mutamuriza voor haar school

Kigali is de hoofdstad van Rwanda, 'het land van duizend heuvelen'. In het voorjaar van 1994 lagen de straten er bezaaid met verminkte lijen. In honderd rampzalige dagen werd een miljoen Rwandezers afgeslacht door landgenoten. Ik huiver bij de gedachte als ik door de kleurrijke stad loop. Toen ik vertelde dat ik naar Rwanda zou gaan, vroegen mensen bezorgd: 'Is het niet gevaarlijk daar, met die Hutu's en Tutsi's? Ik kan nu met overtuiging zeggen: nee, het is niet gevaarlijk daar. Sterker, Rwanda is een voorbeeldland in Afrika geworden. Veilig, schoon, politiek stabiel, economisch in de lift en – wat heel on-Afrikaans is – zonder corruptie. Er wonen geen Hutu's en Tutsi's, die namen worden principieel niet meer gebruikt. 'We zijn allemaal Rwandezers', luidt het credo. De overheid leidt het proces van opbouw en nieuwe verbondenheid met strakke hand. Indrukwekkend!

Onder de indruk ben ik ook als ik op 22 september het terrein van King David Academy (KDA) op loop. Wat een imposant gebouw, wat een orde en netheid. Directeur Annet Mutamuriza ontvangt me hartelijk. Ze vindt het fijn om haar verhaal aan iemand uit Nederland te kunnen vertellen. Ze heeft namelijk veel te danken aan Nederlandse hulp. Wageningse hulp, om precies te zijn. Maar laten we bij het begin beginnen. Bij het vallen van de avond vertelt Annet haar bijzondere verhaal.

Chaos na de genocide

Annet Mutamuriza keerde na de genocide terug uit Oeganda, waar ze met haar familie jaren in ballingschap verbleef. Annet trof haar vaderland aan in chaos. 'Niets functioneerde meer, mensen waren wanhopig, ze hadden geen werk en geen eten. Families waren letterlijk uit elkaar geslagen, veel kinderen hadden geen ouders meer. Het maakte me diep verdrietig en ik wilde heel graag iets doen. Ik had in Oeganda een studie Businessmanagement afgerond en ik kreeg het idee om meisjes Engels en eenvoudig kantoormanagement te leren. In die tijd vestigden zich veel buitenlandse

bedrijven in Kigali waar Engels de voertaal was. De Rwandese scholen waren toen bijna allemaal Franstalig. Ik zocht meisjes op in bars, winkels en op straat en zei: "Laat mij je zes maanden trainen. Daarna heb je meer kans op een baan en kun je goed verdienen."

School aan huis

Annet's aanbod sloeg aan. Steeds meer meisjes kwamen naar haar huis voor de training. 'Ik leerde hen zakelijke brieven schrijven en eenvoudig boekhouden. Later kregen ze ook computerles. Alles in het Engels natuurlijk. Na afronding van de training kregen de meisjes een certificaat. Ik had een groot netwerk en wist waar ze konden solliciteren. Sommigen hadden zelfs al een baan na drie maanden training.'

Het nieuws dat je bij madame Mutamuriza een toekomstgerichte training kon volgen, ging als een lopend vuurtje door de stad. Het aantal cursisten groeide snel en ook leraren begonnen zich aan te melden. Ze konden bij Annet komen werken voor kost en inwoning, een salaris kon ze nog niet betalen. In 1997 trainde Annet vijftig meisjes, bijna allemaal genocidewezen. Het ontroert haar zichtbaar om aan die tijd terug te denken. 'De meeste meisjes waren dakloos, dus liet ik ze ook bij mij thuis slapen. 's Avonds maakten we het klaslokaal leeg en legde ik matrassen op de grond. Daar lagen ze zij aan zij. Langzamerhand begonnen ze te vertellen over hun verdriet en de verschrikkingen die ze hadden meegemaakt. Deze meisjes waren ernstig getraumatiseerd.

Het was geen gemakkelijke tijd ook voor mij niet. Ik was broodmager en als ik zei dat ik een school runde, geloofden mensen me niet. Toch voel ik me gelukkig als ik eraan terugdenk. Ik kon zo echt iets betekenen voor jonge mensen, veel meer dan bij de bank waar ik eerder werkte. Het was natuurlijk wel vreemd om een school aan huis te hebben, maar dat kon doordat er nauwelijks regels waren in die chaotische tijd.'

Steun en dreigende sluiting

Ergens in 1998 kreeg Annet bezoek van een ambtenaar van het ministerie van Onderwijs. 'Hij was lovend over wat ik deed en vroeg me daar vooral mee door te gaan. Het ministerie zou me helpen. Dat was een enorme steun in de rug. Het aantal leerlingen groeide daarna nog sneller en we kregen ruimtegebrek. Hoe het verder moest wist ik niet, maar ik was vastbesloten om door te gaan. Op een dag kwam er een dame van het ministerie langs. Zij zei: "Je kunt zo geen school runnen, dit is absurd. Als je bij de start van het volgend schooljaar geen ander onderkomen hebt, moet je stoppen." Ik was wanhopig en heb toen intensief om hulp gebeden. Die kwam er op wonderbaarlijke wijze.'

Wonderen

Van haar schamele inkomsten had Annet in de loop der jaren toch wat geld opzij kunnen zetten. Ze kreeg de ingeving om daarvan een stuk land in het oostelijk deel van de stad te kopen. Grond was in die tijd spotgoedkoop. Maar hoe kon ze daar in minder dan een half jaar tijd een school op bouwen zonder een cent op zak? Een lening van de bank kreeg ze niet want ze had geen onderpand. Annet deelde haar wanhoop met de man die haar de grond had verkocht, een bakstenenproducent. En toen begonnen er wonderen te gebeuren, vertelt ze. 'We kregen gratis bouwmaterialen, inclusief het transport. Ik kreeg renteloze leningen van particulieren en bedrijven. Ook arbeidskracht kwam als het ware uit de hemel vallen. De werkloosheid was gigantisch in die tijd en mensen trokken massaal van het platteland naar de stad om werk te zoeken. Ze zagen dat er bij ons bouwactiviteit was en vroegen om werk. Ik kon hen geen loon bieden. Wel eten, want de regering had inmiddels een voedselprogramma voor de armen ingesteld. De bouwers meldden zich bij bosjes. In twee maanden van keihard werken konden we een school met basisvoorzieningen neerzetten. In september 1999

gingen we van start met 300 leerlingen én goedkeuring van de Onderwijsinspectie. Wat waren we trots! We hebben KDA daarna in stapjes verder ontwikkeld. In 2005 hadden we 1000 leerlingen.'

Vlnr: Annet Mutamuriza, Mme Peres, hoofd van de lagere school en Mme Adhijambo, hoofd van de middelbare school

Onverwachte hulp uit Nederland

In 2007 vertrokken zeventien leerlingen van de Wageningse scholen gemeenschap De Pantarijn naar Kigali voor een voetbaltoernooi. De school die hen zou ontvangen zei op het laatste moment af en de directeur van KDA bood meteen haar hulp aan. 'Ik dacht: die meiden komen gezellig een potje voetbal spelen en verder blijven ze in hun hotel. Zo veel tijd hoefde dat niet te kosten.'

Maar het pakte heel anders uit. De Nederlandse meiden waren zeer begaan met de Rwandese meisjes die bijna allemaal wees waren. Wat hadden zij afschuwelijke dingen meegemaakt! Ze waren diep onder de indruk. Na een bezoek aan het Genocide Memorial huilden ze samen en ze hielden elkaar vast. Het was zo ontroerend! De mensen van De Pantarijn wilden meer doen en ze vroegen hoe ze ons konden helpen. Waar hadden we op dit moment het meest behoefte aan? Tja, we hadden van alles nodig maar we wilden toch wel heel graag een bibliotheek. Het jaar daarop zijn ze teruggekomen met een grotere groep leerlingen en hebben ze ons geholpen een bibliotheek te bouwen en in te richten. Daar hebben we nog steeds heel veel plezier van.'

Rwanda Solidair

In 2008 richtten vier docenten van De Pantarijn de stichting Rwanda Solidair op en stelden ze het King David Schoolfonds in. Vanuit dat fonds zijn inmiddels ruim veertig begaafde KDA-studenten ondersteund die hun studie niet konden betalen. Sommigen zelfs tot en met de universiteit. In 2009 vertrok er opnieuw een groep Pantarijnleerlingen naar Rwanda. Evenals het jaar ervoor werd dat mogelijk gemaakt door Xplore, een subsidieprogramma van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De scholieren logeerden op KDA, inmiddels uitgegroeid tot een goed aangeschreven middelbare kostschool voor jongens en meisjes. Er werd een educatief programma aan het verblijf gekoppeld met de titel 'Colour your Life'. Dat ging niet alleen over kleur geven aan je leven, maar ook over het letterlijk kleur geven aan de school. De Nederlandse en Rwandese leerlingen klusten en schilderden samen en wisselden uit over hun gedroomde toekomst. In het nieuwe schoolgebouw,

dat begin 2016 in gebruik werd genomen, zijn nog enkele muurschilderingen van toen te zien. De leerlingen richtten ook samen een computerlokaal in, waar ze zelf de meubels voor ontwierpen.

Muurschildering uit project met Wageningse scholieren (Colour your life)

Wageningen doet wonderen

De Wageningse bemoeienis met de school is één van de wonderen die KDA zijn overkomen, zegt Annet. 'Sinds ze ons zijn gaan helpen in 2007, zijn ze er altijd voor ons geweest. Ze hebben ons geholpen op allerlei manieren. Concreet door met ons te klussen, financieel door onze arme studenten te steunen, sociaal door de studenten en de docenten te coachen. De laatste jaren helpen ze ons vooral om nieuwe onderwijsmethoden te ontwikkelen en leerlingenparticipatie te introduceren. Regelmatig komen docenten en stagiairs uit Nederland ons verrijken met nieuwe kennis. Het hoofd van de middelbare school, Rosemary Adhijambo, is er een kei in om al die nieuwe aanpakken te implementeren. Daar prijzen we ons gelukkig mee. Ik durf te zeggen dat het mede aan de Wageningers te danken is dat onze school nu tot de tien beste van Rwanda behoort. Dankzij hen hebben we ons onderwijs naar een hoger plan kunnen tillen. Jongeren die op KDA afstuderen, zijn toegerust om de nieuwe leiders van dit land te worden. Het vertrouwen in KDA is groot. Onze leerlingen komen niet meer alleen uit Rwanda maar ook uit andere Afrikaanse landen. Ik hoop dat onze Nederlandse vrienden ons nu willen helpen om onze kwaliteit veilig te stellen. Stel je voor dat mij iets overkomt, dan moet de school wel doorgaan en verder groeien.'

Dankbaar

In 2016 heeft KDA een nieuw een nieuw schoolgebouw in gebruik genomen en is er een lagere school bijgekomen. Annet vertelt trots dat ze voor de nieuwbouw voor het eerst een lening van de bank kon krijgen. Daar moet ze echter wel 18% rente op betalen, dus hoe eerder die lening is afgelost, hoe beter. En dan blijft er nog genoeg te wensen over. 'Ik wil onze docenten graag wat beter gaan betalen zodat we hen kunnen behouden. Ze hebben lang genoeg genomen met een laag salaris om de school te kunnen opbouwen. We hebben ook hard nieuwe slaapzalen nodig en ik wil heel graag een eigen schoolboerderij. Koeien hebben we al, die produceren melk voor de

leerlingen en mest voor de biogasinstallatie. Die is overigens ook met Nederlandse steun gebouwd. Ik kan niet zeggen hoe dankbaar ik ben voor al die Nederlandse aandacht.'

Meer informatie: [Stichting Rwanda Solidair](#)